

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.5.14>
УДК 351:343.3

Олександр Тарасович ЗИМА

к.ю.н., доцент, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2081-2634>

Єгор Володимирович ЗАВ'ЯЛОВ

студент, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2876-8139>
e-mail: zavialov00002@gmail.com

Христина Ігорівна КЛИМУС

студентка, Національний Юридичний Університет ім. Ярослава Мудрого
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4937-871X>
e-mail: klymush@gmail.com

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПЕРЕВІРКИ ДЕКЛАРАЦІЙ ТА МОНІТОРИНГУ СПОСОБУ ЖИТТЯ

У сучасних умовах, коли країна потерпає від повномасштабного вторгнення ззовні, в середині неї є не менший ворог – корупція. Важливим чинником, який сприяє в боротьбі з корупцією, є громадянське суспільство, яке за допомогою різноманітних засобів може сприяти антикорупційним органам у боротьбі з таким негативним явищем, як корупція. Метою дослідження є аналіз участі громадськості у застосуванні таких інструментів протидії корупції, як декларування осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, моніторинг їх способу життя, шляхів їх взаємодії з НАЗК, а також виокремлення недоліків в законодавстві та напрацювання пропозицій з їх усунення.

Ключові слова: Моніторинг способу життя, перевірка декларацій, судді, громадськість

ВСТУП

Відповідно до ст. 1 Конституції України Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Тобто у цій статті зазначено ознаки нашої країни, однією з яких є те, що Україна є правовою державою [1]. Одним з основних критеріїв правової держави є те, що всі органи державної влади, органи місцевого самоврядування повинні дотримуватись принципу верховенства права та законності. Так, усі суб'єкти, наділені службовими повноваженнями, повинні діяти лише в спосіб передбачений чинним законодавством і жодних виключень з цього правила бути не може. Окремо варто виділити суддів, оскільки саме вони уповноважені вирішувати правові спори громадян, органів влади, притягати до відповідальності тощо. Відповідно до ст. 2 Закону України (ЗУ) «Про судоустрій та статус суддів» суд здійснює правосуддя на засадах верховенства права.

Велику роль у дотриманні зазначених принципів відіграють звичайні громадяни, представники ЗМІ, наші закордонні партнери, які за допомогою різноманітних засобів здійснюють контроль за діяльністю органів влади в Україні. Одним з таких засобів, відповідно до ЗУ «Про запобігання корупції» є декларування осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування та моніторинг способу життя суддів. Зазначений механізм в Україні запроваджено лише у 2014 р., але дотепер його недостатньо нормативно-регульовано, що викликає великі труднощі у практичній діяльності.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

У статті застосовано різноманітні методи: загальнофілософські, історичні, загальнонаукові, спеціальнонаукові, а також комплекс правових методів, за допомогою яких здійснювався правовий аналіз. За допомогою емпіричних методів, а саме методів опису та ана-

лізу, досліджено поняття повної перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також моніторингу способу життя. За допомогою загальнонаукових методів аналізу та синтезу досліджено та систематизовано правові норми, які стосуються зазначеної у статті проблеми. За допомогою абдукції систематизовано остаточний матеріал та на основі нього робились відповідні висновки дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

На основі дослідження важливим є формулювання висновків, в яких зауважити ключові проблеми, з якими можна зіткнутися на практиці у здійсненні перевірки декларацій або моніторингу способу життя суддів, а також запропонувати зміни та доповнення до чинного законодавства, які допоможуть їх подолати.

РЕЗУЛЬТАТИ

Позитивним явищем є стає зростання ролі громадянського суспільства у протидії корупції в Україні. Йдеться про активне громадянське суспільство, яке за допомогою застосування різноманітних джерел інформації може здійснювати громадський контроль за дотриманням представниками влади принципу законності загалом та антикорупційних правил та обмежень, зокрема. Результатами такого контролю може стати навіть виявлення вчинених службовими особами корупційних та пов'язаних з корупцією діянь. Ефективність громадського контролю зумовлена як фаховою підготовленістю її суб'єктів так і якістю джерел інформації, серед яких нині особливо серед яких виділяється перевірка декларацій особи та моніторинг способу життя.

Відповідно до ст. 47 ЗУ «Про запобігання корупції» на офіційному вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) забезпечується відкритий цілодобовий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання

функцій держави або місцевого самоврядування, шляхом можливості перегляду, копіювання та роздруковування інформації. Тобто кожен може проаналізувати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація). Така відкритість позитивно впливає на можливість громадянського суспільства перевіряти рівень життя публічних службовців та в разі виникнення підозри повідомляти відповідні органи.

Крім звичайних громадян, моніторити доходи службовців можуть і особи, які мають відповідну фахову підготовку – журналісти-розслідувачі, наприклад розслідування Схем стосовно активів голови АМКУ Павла Кириленко. Результатом такого розслідування стало те, що НАБУ та САП розпочали досудове розслідування про можливе вчинення головою АМКУ корупційного та пов'язаного з корупцією кримінального правопорушення.

Що собою являє повна перевірка декларації та моніторингу способу життя? Відповідно до ч. 1 ст. 51-3 ЗУ «Про запобігання корупції» повна перевірка декларації полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірки на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення чи необґрунтованості активів і може проводитися у період здійснення суб'єктом декларування діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а також протягом трьох років після припинення такої діяльності [2]. Тобто особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, подає декларацію, яку потім перевіряють службові особи НАЗК.

Однак список осіб, які відповідно до ЗУ «Про запобігання корупції» повинні подавати декларацію, дуже великий. Так, за приблизними розрахунками у 2024 р. має бути подано понад 2 млн декларацій. Не варто забувати, що 12 жовтня 2023 р. набув чинності ЗУ, яким відновлено обов'язковість декларування. Уповноважені особи повинні будуть подати дві декларації – за 2021-2022 рр. та за 2023 р. [3]. Так, кількість декларацій, які необхідно перевірити зростає вдвічі. Тому зробити повну перевірку усіх поданих декларацій неможливо.

Відповідно до ч. 1 ст. 51-3 ЗУ «Про запобігання корупції» повній перевірці підлягають декларації службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, перелік яких затверджується НАЗК. Також НАЗК проводить повну перевірку декларації на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, з медіа та інших джерел про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей. Тобто мова знову йде про активне громадянське суспільство. Однак виникає питання, як саме НАЗК буде аналізувати інформацію від громадськості, тобто чи будь-яка інформація буде підставою для початку проведення повної перевірки декларацій. Якщо ні, то за якими критеріями, вимогами буде здійснюватися її «фільтрація».

Враховуючи велику завантаженість, НАЗК нещодавно заявило, що планує змінити підхід до перевірки декларацій на тлі відновлення обов'язкового декларування. Планується перевірити 30% усіх поданих декларацій (приблизно 2,5 млн) за допомогою автоматизо-

ваних програмних засобів Реєстру декларацій. За результатами таких перевірок буде систематизовано та присвоєно показник ризику такої декларації. Після цього на основі такого матеріалу уповноваженим особам НАЗК буде надано на повну перевірку ті декларації, які мають найбільший показник ризику або містять ознаки незаконного збагачення або необґрунтованості активів [4].

Стосовно моніторингу способу життя, то особливості його проведення також містяться у ЗУ «Про запобігання корупції». Так, у ч. 1 ст. 51-4 НАЗК здійснює вибірково моніторинг способу життя суб'єктів декларування з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сім'ї майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подається відповідно до цього Закону. Тобто фактично перевіряються відомості, які містяться у декларації особи з її фактичним рівнем життя. Такий моніторинг способу життя уповноважені особи НАЗК здійснюють на підставі отриманих відомостей від фізичних, юридичних осіб, засобів масових інформацій, інших відкритих джерел. Однак, як і у разі повної перевірки декларацій, виникає питання чи можна вважати усю інформацію, яка надходить з відкритих джерел такою, що є підставою для початку моніторингу способу життя. Тобто немає чітких критеріїв, за якими потрібно здійснювати «фільтрацію» інформації.

Відповідно до ст. 51-4 ЗУ «Про запобігання корупції» моніторинг способу життя є одним з заходів фінансового контролю. Такий моніторинг здійснюється вибірково НАЗК з метою встановлення відповідності рівня життя суб'єктів декларування з відомостями, зазначеними в деклараціях, а також важливим є те, що відповідний моніторинг здійснюється в порядку, який визначає саме НАЗК [9].

Також у ЗУ «Про запобігання корупції» передбачено певні гарантії, які б захищали особу від надмірного втручання у права людини. Так, у ст. 51-4 цього Закону передбачено, що такий моніторинг здійснюється з дотриманням законодавства про захист персональних даних та не повинен передбачати надмірного втручання у право на недоторканність особистого і сімейного життя особи. Крім цього, у разі встановлення невідповідностей рівня життя суб'єкта декларування задекларованим ним майну і доходам, такій особі надається 10 днів для надання пояснень.

У разі виявлення ознак корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення НАЗК інформує про них спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. У результаті це може призвести до визнання активів необґрунтованими та стягнення їх у дохід держави або навіть до кримінальної відповідальності.

Як вже зазначалось, моніторинг способу життя здійснюється в порядку, який затверджує НАЗК. Нині є два актуальних порядки, за якими необхідно проводити моніторинг. Один – загальний, який стосується усіх суб'єктів декларування та моніторинг способу життя працівників НАЗК. Проте відповідно до ч. 1 ст. 52-2 ЗУ «Про запобігання корупції» порядок здійснення повної перевірки декларації, поданої суддею, суддею Конституційного Суду України (КСУ), моніторингу способу життя судді, судді КСУ визначається НАЗК за погодженням відповідно Вищої ради правосуддя або зборів

суддів КСУ. Тобто поруч з чинними порядками моніторингу способу життя, про які згадувалось вище, повинен бути ще третій, за яким б здійснювалось повна перевірка декларацій та моніторингу способу життя суддів та суддів КСУ. Проте виниклі певні труднощі з його ухваленням.

До КСУ звернулось 47 народних депутатів України з клопотанням визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), окремі положення ЗУ «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. та Кримінального кодексу України. У результаті розгляду цього клопотання народних депутатів 27 жовтня 2020 р. КСУ у справі № 1-24/2020(393/20) прийняв рішення, яким визнано неконституційним повноваження НАЗК у частині контрольних функцій (контролю) виконавчої влади над судовою гілкою влади [5].

Серед усіх інших контрольних заходів неконституційними визнано повноваження НАЗК стосовно повної перевірки декларацій та моніторингу способу життя суддів. КСУ у своєму рішенні зауважив, що такий контроль суддів з боку органу виконавчої влади (НАЗК) повинен проводитись з урахуванням принципу незалежності судової влади [5]. Так, після набрання чинності зазначеного рішення КСУ НАЗК не мало повноважень здійснювати повну перевірку декларацій та моніторингу способу життя суддів.

Через зазначене рішення КСУ перед Верховною Радою України постало завдання внести зміни у ЗУ «Про запобігання корупції», які б стосувались надання додаткових гарантій під час повної перевірки декларацій та моніторингу способу життя суддів та суддів КСУ. У зв'язку з цим 15.12.2020 р. прийнято ЗУ «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції», яким додано ст. 52-2 до ЗУ «Про запобігання корупції».

Цією статтею запровадили зміни стосовно особливостей повної перевірки декларації та моніторингу способу життя судді та судді КСУ. Так, порядок здійснення повної перевірки декларації, поданої суддею, суддею КСУ, моніторингу способу життя судді, судді КСУ визначається НАЗК за погодженням відповідно Вищої ради правосуддя або зборів суддів КСУ. Тобто, якщо декларації та особливості моніторингу способу життя інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, перевіряють за звичайним порядком, то такі дії стосовно суддів повинні здійснюватись за окремим порядком, який повинен узгоджуватись з Вищою радою правосуддя. *Примітка:* його так і не прийнято.

9 лютого 2021 р. Вища рада правосуддя відмовила НАЗК у погодженні окремого Порядку повної перевірки декларації особи уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданої суддею [6]. Тому, враховуючи абз. 2 п. 3 Прикінцевих та перехідних положень ЗУ «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції» НАЗК здійснює повну перевірку декларацій, поданих суддями у загальному порядку, однак з урахуванням положень ст. 52-2 ЗУ «Про запобігання корупції» [7]. Так, повна перевірка декларації суддів,

суддів КСУ здійснюється в загальному порядку, але з окремими вимогами, які передбачені Законом. На нашу думку, це не відповідає вимогам, які передбачено в ЗУ «Про запобігання корупції», оскільки в ч. 1 ст. 52-2 прямо передбачається, що перевірка декларацій судді, суддів КСУ здійснюється в окремому порядку, який підлягає затвердженню з Вищою радою правосуддя.

Стосовно моніторингу способу життя, то наприкінці 2023 р. НАЗК затвердило загальний порядок його здійснення, який поширюється на суддів та суддів КСУ, однак з вимогами, передбаченими ЗУ «Про запобігання корупції» [8]. Тому проблема відсутності окремого порядку стосовно моніторингу способу життя суддів та суддів КСУ продовжує бути.

ВИСНОВКИ

Велику роль у запобіганні корупції відіграють такі інститути, як повна перевірка декларацій та моніторинг способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування. Важливо що до їх застосування може залучатись громадськість (журналісти-розслідувачі, громадські організації, окремі громадяни), які досить часто є рушійною силою для початку перевірки тих або інших осіб на відповідність вимогам, передбаченим Законом України «Про запобігання корупції». Водночас громадськість лише ініціює перевірку чи моніторинг, а проводить виключно НАЗК. І тут постає питання рівно достатності ініціативи, тобто за яких обставин НАЗК зобов'язане провести перевірку, а за яких може відмовити. Закон не вирішує це питання і таким способом ставить під загрозу ефективність антикорупційної діяльності громадянського суспільства. Вважаємо за необхідне встановити в Законі України «Про запобігання корупції» вичерпний перелік підстав, наявність яких виключає проведення перевірки (моніторингу) з ініціативи приватних осіб.

Окремо слід звернути увагу на порядок прийняття рішення стосовно проведення чи відмови у проведенні перевірки декларації. Чи підпадає він під дію Закону «Про адміністративну процедуру»? З формального погляду так, але це питання потребує додаткового дослідження.

Також слід зважати, що НАЗК перевіряє лише малу частину декларацій і здебільшого самостійно (з власної ініціативи) приймає рішення про необхідність повної перевірки декларації та моніторингу способу життя. Тут воно реалізує дискреційні повноваження, які з метою реалізації принципу законності доречно конкретизувати. На наш погляд, необхідно розробити та нормативно закріпити (можна на рівні підзаконного акту) критерії перевірки та відбору інформації, яка може стати підставою для прийняття рішення про необхідність проведення повної перевірки декларації та моніторингу способу життя.

Моніторинг способу життя здійснюється в порядку, яке визначає саме НАЗК. На сьогодні є два таких порядки: загальний та порядок моніторингу способу життя працівників НАЗК. Однак відповідно до законодавства повинен бути ще третій порядок моніторингу способу життя, який б стосувався суддів та суддів КСУ.

Якщо такого окремого порядку перевірки декларацій та моніторингу способу життя суддів не буде

прийнято, то це можна розцінювати як вплив на судову владу України. На це звернув свою увагу і Конституційний Суд України, тому і запроваджено окремі гарантії системі правосуддя під час здійснення перевірок декларацій та моніторингу способу життя. Однак досі такі вимоги (в частині погодження окремих порядків здійснення перевірки декларацій та моніторингу способу життя) не здійснено, що може потягнути за собою повторне визнання зазначених норм неконституційними.

Тому необхідно, щоб НАЗК повторно звернулось до Вищої ради правосуддя стосовно погодження окремих порядків здійснення повних перевірок декларацій, поданих суддею, суддею Конституційного Суду України, а також моніторингу способу життя суддів, суддів Конституційного Суду України. Інакше можливим є варіант, коли у НАЗК не буде повноважень перевіряти декларації суддів та моніторити спосіб їх життя.

Список використаних джерел

1. Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII: станом на 4 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
3. Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану: Закон України від 20.09.2023 р. № 3384-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-20#Text>
4. НАЗК змінює підхід до відбору та перевірок декларацій. НАЗК | Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/nazk-zminyue-pidhid-do-vidboru-ta-perevirok-deklaratsiy/>
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції», Кримінального кодексу України: Рішення Конституц. Суду України від 27.10.2020 р. № 13-р/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text>
6. Акт ВРП Вищої ради правосуддя від 01.03.2021 р. у справі № 499/0/15-21. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/732>
7. Про внесення змін до Закону України "Про запобігання корупції" щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції: Закон України від 15.12.2020 р. № 1079-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1079-20#Text>
8. Про затвердження Порядку здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування: Наказ Нац. агентства з питань запобігання корупції від 26.10.2023 р. № 236/23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1873-23#Text>
9. МОНИТОРИНГ СПОСОБУ ЖИТТЯ ПОСАДОВЦІВ: НАСКІЛЬКИ Є ЕФЕКТИВНОЮ ТАКА ПРОЦЕДУРА?. *Transparency International Ukraine*. URL: <https://ti-ukraine.org/research/monitoryng-sposobu-zhyttya-posadovtsiv-naskilky-ye-efektyvnoyu-taka-protsedura/>

References

1. Constitution of Ukraine: dated June 28, 1996 No. 254k/96-BP: as of January 1 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text> (in Ukrainian).
2. On Prevention of Corruption: Law of Ukraine dated 14.10.2014 No. 1700-VII: as of May 4 2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (in Ukrainian).
3. On making changes to some laws of Ukraine on determining the procedure for submitting declarations by persons authorized to perform the functions of the state or local self-government in conditions of martial law: Law of Ukraine dated September 20, 2023 No. 3384-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-20#Text> (in Ukrainian).
4. NACP changes the approach to the selection and verification of declarations. NACP | National Agency for the Prevention of Corruption. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/nazk-zminyue-pidhid-do-vidboru-ta-perevirok-deklaratsiy/> (in Ukrainian).
5. Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional submission of 47 People's Deputies of Ukraine regarding the conformity with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of certain provisions of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption", the Criminal Code of Ukraine: Decision of the Constitution. of the Court of Ukraine dated October 27, 2020 No. 13-r/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text> (in Ukrainian).
6. Act of the Supreme Judicial Council of the Supreme Council of Justice dated March 1, 2021 in case No. 499/0/15-21. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/732> (in Ukrainian).
7. On amendments to the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" regarding the restoration of the institutional mechanism for preventing corruption: Law of Ukraine dated 12/15/2020 No. 1079-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1079-20#Text> (in Ukrainian).
8. On the approval of the procedure for monitoring the way of life of the subjects of declaration: Order of the National. Agency for the Prevention of Corruption dated October 26, 2023 No. 236/23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1873-23#Text> (in Ukrainian).
9. MONITORING THE LIFESTYLE OF OFFICIALS: HOW EFFECTIVE IS THIS PROCEDURE? *Transparency International Ukraine*. URL: <https://ti-ukraine.org/research/monitoryng-sposobu-zhyttya-posadovtsiv-naskilky-ye-efektyvnoyu-taka-protsedura/> (in Ukrainian).

Oleksandr ZYMA

PhD in Legal Sciences, Associate Professor, Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2081-2634>

Yehor ZAVIALOV

student, Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2876-8139>
e-mail: zavialov00002@gmail.com

Khrystyna KLYMUS

student, Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4937-871X>
e-mail: klymush@gmail.com

PROBLEM ASPECTS OF VERIFYING DECLARATIONS AND MONITORING THE LIFESTYLE

In modern conditions, when the country suffers from a full-scale invasion from the outside, there is no less an enemy within it - corruption. An important factor contributing to the fight against corruption is society, which can help anti-corruption authorities in the fight against such a negative phenomenon as corruption with the help of various means.

Among such means, declaration and monitoring of the way of life of officials stand out. This paper will be devoted to highlighting the problem of the imperfection of the current legislation in terms of monitoring the lifestyle of certain categories of persons. Thus, it will be pointed out the problematic decision of the CCU, due to which it was necessary to change the approach to the verification of declarations and lifestyle monitoring. The consequences of this decision will also be analyzed.

Thus, according to the current legislation, there should be three separate lifestyle monitoring procedures: the general procedure, the procedure for monitoring the lifestyle of NACP employees, and the procedure for monitoring the lifestyle of judges.

However, currently only two orders are in operation: general and for employees of NACP. According to the legislation, the procedure for lifestyle monitoring and full verification of the declarations of judges and judges of the ccu is adopted by agreement with the High Council of Justice. Back in 2021, NACP appealed to the High Council of Justice, but was refused. Therefore, since that time, the order was never adopted.

The purpose of the study is to analyze the participation of the public in the use of such anti-corruption tools as the declaration of persons authorized to perform the functions of the state or local self-government, monitoring their lifestyle, and the ways of their interaction with the NACP, as well as to identify shortcomings in the legislation and develop proposals for their elimination.

Keywords: Monitoring of lifestyle, verification of declarations, judges, public